27. Glanshammars kyrka.

Pl. 13.

Litteratur: Föreningens för Nerikes folkspråk och fornminnen verksamhet under åren 1862 och 1863, s. 18 f. (ATA; tryckt i ATS 1, 1864, s. 212); H. Hofberg, Nerikes gamla minnen (1868), s. 84 f., Nerikes Fornlemningar 1, 1868, s. 115 (ATA; tryckt under rubriken Beskrifning öfver Örebro stad och land i: Meddelanden från Örebro läns museum 10, 1930, s. 9), Nerikes fasta fornlemningar (1871), s. 17; Örebro läns kalender 1880, s. 195; E. Brate, Anteckningar 1901 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskrifterna i Närke (i: Från bergslag och bondebygd 1952), s. 17 f.; J. Wikberg, Glanshammars härad (1967), s. 167.

Äldre avbildningar: Hofberg, teckning i Nerikes Fornl. 1, 1868 (återgiven i Nerikes gamla minnen); Brate, foto 1901 (ATA); Iwar Anderson, foto 1952 (återgivet i Jansson a. a. s. 18).

Stenen är inlagd i östra bogårdsmuren innantill, 17 m ÖSÖ om kyrkans kor. Den del av muren där stenen ligger har varit murad med kalkbruk. Bruk sitter fortfarande kvar på stenens skadade topp.

Platsen för Nä 27 är utmärkt på Ekonomiska kartbladet 10 F 5 f »Glanshammar» (1958).

I *Nerikes gamla minnen* (s. 85) förfäktar Hofberg den meningen, att denna sten är identisk med den i

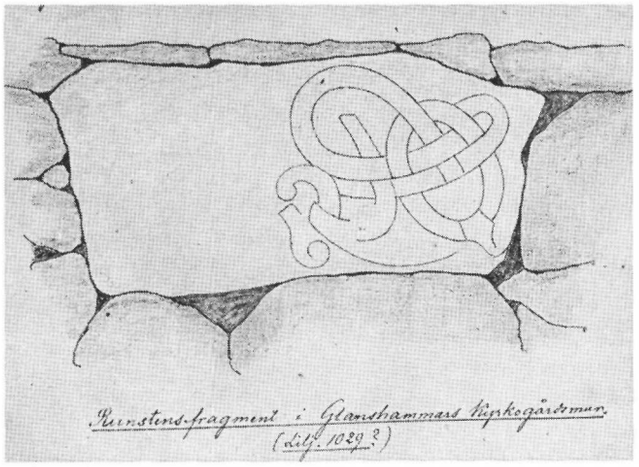

Fig. 66. Nä 27. Glanshammars sn, bogårdsmuren. Efter teckning av H. Hofberg i Nerikes Fornlemningar 1868.

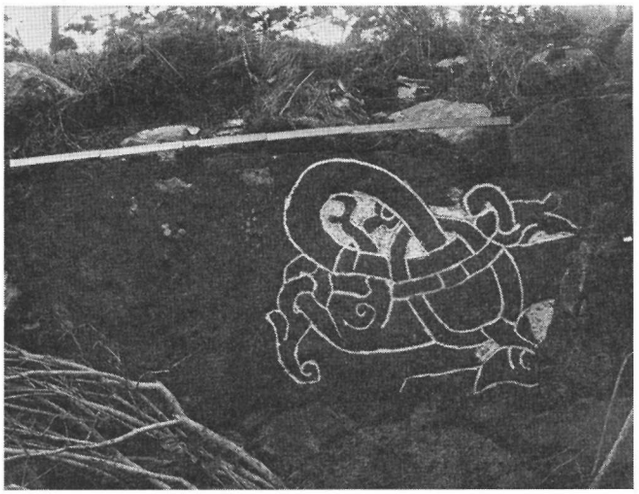

Fig. 67. Nä 27. Glanshammars sn, bogårdsmuren. Foto E. Brate 1901.

Liljegrens *Runurkunder* som n:r 1029 upptagna runristade stenen. Hofberg menar, att runorna har huggits bort: »För att inpassas i muren hafva kanterna blifvit afslagna, hvarigenom alla spår efter runristningen gått förlorade.»

Hofbergs uppfattning är säkerligen oriktig. L 1029 är den runsten (Nä 26), som ligger inmurad i kyrkans västgavel. Nä 27 har av allt att döma aldrig burit runor utan endast ornament.

Svart, glimmerrik granit. Höjd 122 cm, bredd (vid rotändan) 60 cm. Stenens topp är avslagen, möjligen i samband med att stenen lades in i bogårdsmuren. Ursprungligen har stenen varit avsevärt högre. Rotändan är kraftigt tilltagen; den mäter 60 cm och utgör sålunda hälften av stenens nuvarande höjd.

Stenen är djupt huggen, delvis med ansatser till låg relief. Ristningen består av slingor utan runor. Ornamentiken är ej noggrant genomtänkt och utförd. Flera felaktigheter i linjeföringen kan iakttagas.

Som ovan har framhållits, är det mycket möjligt, att Nä 27 har utgjort en parsten till Nä 26. De kan tillsammans ha utgjort *ett* minnesmärke; se ovan s. 85.

Var detta monument ursprungligen har stått rest, kan vi ej veta. Nä 26 murades in i kyrkan redan på 1300-talet, när »kapellet» byggdes. Däremot är det ovisst, när »parstenen» (?) Nä 27 infogades på sin nuvarande plats i bogårdsmuren.

28. Glanshammars kyrka.

Litteratur: L 1028. J. Bureus, F a 10: 2, bl. 91 E, F a 5, s. 222 n:r 524, F a 1, s. 110; J. Peringskiöld, Monumenta 1; S. B. F. Jansson, Runinskrifterna i Närke (i: Från bergslag och bondebygd 1952), s. 19 f.; J. Wikberg, Glanshammars härad (1967), s. 167.

Denna tydligen tidigt försvunna runsten nämns redan av Johannes Bureus, som emellertid ej själv har sett stenen. Hans uppgifter om den intressanta inskriften är tyvärr de enda som har kunnat uppspåras.

Enligt Bureus' handskrift F a 10: 2 fanns Nä 28 »J Glanshammars kyrkewägg»; se fig. 62. Enligt F a 5 var stenen inmurad »J kyrkemurshörnet» (se fig. 68). I en fornminnesförteckning i Peringskiölds Monumenta 1 återges denna senare platsuppgift: »J kyrkemurshörnet». (Liljegren upptager Nä 28 i *Run-Urkunder* som n:r 1028: »Kyrkomurshörnet.»)

Alla uppgifter om Nä 28 återgår på Bureus, som i sin tur bygger på »Lars Mårtensons bok» (se fig. 62, 68 och Nä 26, ovan s. 81).

Eftersom Nä 28 varken nämns i Ransakningarna eller när Glanshammars kyrkas »Ålderdoms Minnesmärken» inventerades år 1830, måste runstenen »i kyrkomurshörnet» då ha varit dold. Tidpunkten för stenens försvinnande kan ej närmare fastställas.[1]

Inskrift (enligt »Lars Mårtensons bok», återgiven av Bureus i F a 10: 2):

suen : let : rita : stin : eftir faþur : sin : kunuat · ... tahrulauhar : kuþ : hialbi : sal : hans
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

- þulfri
65

Svæinn let retta stæin æftiʀ faður sinn Gunnhvat, (boan)da Hroðlaugaʀ. Guð hialpi sal hans ...

»Sven lät resa stenen efter sin fader Gunnvat, Rodlögs make. Gud hjälpe hans själ ...»

---

[1] Man vågar kanske gissa, att runstenen kom att döljas i samband med att ett vapenhus uppfördes vid den ursprungliga ingången vid kyrkans sydvästra hörn. När detta vapenhus byggdes är ovisst, men det torde ha skett före sekelskiftet 1700; det reparerades nämligen år 1721 och revs 1853, då det var »så bristfälligt, att det ej mer till skyggd kunde begagnas». Se *Sveriges kyrkor, Närke*, bd 1, h. 3 (1961), s. 412. Om vapenhusets datering heter det (ibid.): »Vid okänd tidpunkt, möjligen redan under medeltiden, uppfördes ett vapenhus framför den ursprungliga ingången i SV». — Om gissningen är riktig, kan man hoppas, att Nä 28 någon gång skall komma i dagen igen.